

Hur skapar vi arenor för bildning och kreativitet?

Hur skapar vi goda närmiljöer?

Ett utbildningsmaterial om:

- mötesplatser/bildningsarenor för alla,
- aktiva medborgare,
- goda närsamhällen/grannskap.

© Fritidsvetarna/Hans-Erik Olson 2005.

Fritidsvetarna är en tankesmedja kring livskvalitet och välbefinnande. Vi hjälper företag, förvaltningar och organisationer att finna svaren på frågan hur vi skapar goda, sunda och harmoniska människor – i samhället och på arbetsplatsen!

Vi utvärderar och analyserar verksamheten. Genom utbildningar höjer vi personalens kompetens. Vi föreslår och stöder utveckling av verksamheter. Som vetenskapskonsulter knyter vi an till relevant vetenskaplig teori och empiri, vilket höjer kvaliteten i våra förslag.

Läs mer och besök **Fritidsvetenskaplig bokhandel** på www.fritidsvetarna.com

Fritidsvetarna erbjuder kompetensutveckling och stöd i utvecklingsarbetet kring:

Fritidsgårdar, Kulturhus eller Allaktivitetshus?

Segregation eller integration?

På 1970-talet bytte ungdomsgårdarna namn till fritidsgårdar. På många håll var tanken att även vuxna skulle lockas att besöka gårdarna. Så har skett på mycket få ställen. Fritidsgårdarna har gjort politiskt fiasko! Resultatet har blivit att många ungdomar står utan en positiv vuxenkontakt. Många äldre blir rädda för ungdomar.

I stället för integration har vi fått ökad segregation. Yngre ungdomar går till fritidsgårdar, äldre ungdomar till ungdomens hus och pensionärer till dagcentraler. Kulturfolket går till kulturhus och bibliotek, idrottsfolket till idrottsanläggningar och simhallar och föreningsfolket till ”allmänna samlingslokaler”. Föreningslösa vuxna får titta på TV eller gå på krogen.

Är detta exempel på god samhällsplanering? Många tycks mena det, men långt ifrån alla. Allt fler kommuner bryter trenden och börjar bygga allaktivitetshus. Hur skall de se ut? Vilken verksamhet skall de ha? Hur skall de ledas?

Föreläsningen tar bl.a. upp följande frågor:

- hur har de olika samlingslokalerna vuxit fram?
- vilka politiska argument finns för olika slags samlingslokaler?
- hur utvecklar vi segregering anläggningar till allaktivitetshus för alla?
- allaktivitetshusens bildningsvärde och betydelse för att skapa fysiskt, kulturellt, politiskt och socialt aktiva medborgare.
- hur skall allaktivitetshusen ledas? Behövs en ny kompetens?
- goda exempel i Sverige och utomlands på integrerande anläggningar.
- framtidens goda samhälle - hur skapar vi det?

%%%

”Sovstäder” och ”problemområden” – eller levande stads/kommundelar?

Politik och samhällsplanering har skapat ”sovstäder” och ”problemområden”. Politiken kan därför också omskapa dessa till levande och attraktiva bostadsområden!

Lösningen ligger i själva områdena. Genom att höja innevanornas sociala kapital och livsmakt (empowerment) skapas förutsättningar för hållbara stadsdelar. För att nå dit måste debattens fokus flyttas från tekniska och estetiska till *socio-kulturella* frågor.

Medborgarandan behöver utvecklas. Förutsättningen för detta är en mötesplats där *alla* kan träffas oavsett ålder, kön, etnicitet, religiösa och politiska värderingar.

Sådana har vi få av i Sverige. Nästan alla dagens skattefinansierade mötesplatser vänder sig till olika befolkningsgrupper: Vi har fått segregation i stället för integration! Särintressena dominerar framför allmänintresset.

Föreläsningen tar bl.a. upp följande frågor:

- vilka är orsakerna till dagens situation?
- vilka krav bör vi ställa på en offentligt finansierad mötesplats? Vilket bildningsvärde bör en sådan ha?
- vad menas med de i den internationella debatten aktuella begreppen *community empowerment*, *social capital*, *capacity building*? Och är de relevanta för Sverige?
- är det etiskt rätt att med politiska medel aktivera medborgarna?
- vilka pedagogiska metoder kan användas?
- Folkhälsoinstitutet pläderar för att ”medborgarna skall ha bättre möjligheter att delta i den politiska processen!” Hur kan det ske?
- hur ser man utomlands på dessa frågor? Kan vi lära oss något från Danmark, Norge och USA?

Bägge föreläsningarna erbjuder möjligheter till att diskutera konkreta förändrings- och utvecklingsmöjligheter på orten. Vi ställer upp som stödpersoner i ett sådant utvecklingsarbete.

Målgrupp: politiker/förtroendevalda och anställda i offentlig förvaltning, bostadsföretag, Folkets hus, bygdegårdar, hemgårdar, fritidsgårdar och andra samlingslokaler.

Plats: föreläsningarna kan ordnas lokalt i en kommun eller en kommundel.

Föreläsare: Hans-Erik Olson, fil.dr. och fritidsvetare.

Kostnad: beror på omfattning och uppläggning. Kontakta **Fritidsvetarna** för ett förslag till uppläggning.

Segregation som politik:

Ålderssegregerande:

Fritidsgårdar för de yngre ungdomarna.

Ungdomens hus för de äldre ungdomarna.

Dagcentraler för äldre folket.

Intressesegregerande:

Allmänna samlingslokaler för föreningsfolket.

Idrottsplatser/hallar för idrottsfolket.

Kulturhus/bibliotek för kulturfolket.

Vilka alternativ finns?

Allaktivitetshus / Fritidscentra

för alla !

Fritidscentra borde finnas i

"varje särskilt område i staden, som är lämpligt att bilda ett 'grannskap', få till stånd ett centrum för befolkningens **gemensamma intressen**, ett fokus där det kollektiva livet inom området naturligt sammanstrålar, en **stimulerande** brännpunkt för olika slag av **aktiv** sysselsättning.

Lokalfrågan bör sålunda ses ur den för vår kulturs framtid väsentliga synpunkten att vi måste söka skapa en sådan miljö i våra samhällen, som gynnar människornas vilja till **samarbete** och som gör dem till **vakna** och **aktiva medborgare**."

Uno Åhrén, *Bostadssociala utredningen*, SOU 1945:63.

Ett Community Centre

"skiljer sig **avsevärt** från vår traditionella uppfattning om samlingslokaler (som var avsedda för) "**vissa** människor (föreningsfolk) **vissa** kvällar i veckan (då möten, samkväm, cirkelsammanträden etc. anordnas på bestämda tider), medan i ett fullständigt Community Centre **vem som helst, när som helst** kan finna lokaler, där han kan företa sig något, antingen individuellt eller i samarbete med andra".

Henry Allard och Torsten Nilsson (s), *Motion AK*
1945:12.

Bydelshus i Stavanger

Kjølvs Egeland (s), kyrko- och undervisningsminister i regeringen Nordli (s) 1976 -1979, skrev 1969:

”En av de verkligt stora farorna för hela vår tids samlade miljö är risken för perspektivlöshet, både bakåt och framåt...

Vår **närmiljö** ändras radikalt och i ett oerhört snabbt tempo... Därför är det viktigt att **kulturlivet organiseras i stadsdelarna**. Detta borde kunna **minska** den isolering som många känner och **skapa** möjligheter till att väcka till liv en ny grannskapskänsla och **bryta ner** skiljemurar mellan grupper och individer.

Husen borde vara maximalt **öppna**, verksamheten kanske som princip vara **ostrukturerad**... (och) med en så **mångsidig** verksamhet som möjligt. Syftet måste vara att få så **olika människor** som möjligt att bruka den nya miljön. Vi tror att just detta kan främja tolerans och ömsesidig respekt mellan människor. Målet borde vara att med en **levande, skiftande** och **kreativ** verksamhet ge ett bidrag till **socialisationsprocessen** i stadsdelen.

Kommunen bör stå som ägare till husen och ta det ansvar som verksamheten innebär, men själva verksamheten borde kunna styras genom kooperativ, velföreningar eller av en egen husstyrelse.”

Norås, Rolf, *Livet i bydelene*, Stavanger 1989.

Allaktivitetshusen

skapar möjligheter till:

1. **aktivering** av de passiva,
2. arena för ökad **bildning**,
3. höjning av **folkhälsan**,
4. fördjupning/förnyelse av **demokratin**,
5. förbättring av **medborgarandan**,
6. nya **arbeten**.